

Educació progressista versus educació conservadora

Francesc Imbernon

Publicat a Diari de l'Educació 30.01.2020

Durant els darrers anys, amb els governs que hem tingut, s'ha anat fent una educació conservadora que alguns dirien moderada, però que ha deixat l'educació i al professorat molt malmès. Darrerament amb la deriva de vots cap a polítiques ultraconservadores i reaccionàries, predominantment en algunes autonomies, estem veient que les polítiques conservadores es radicalitzen i comença una perillosa regressió a l'educació. I soc conscient que les denominacions de progressistes i conservadores poden ser ambigües, confuses i les seves fronteres difuminades i no únicament s'identifiquen amb partits polítics. Però si hi ha una diferència, és com es veu el futur de la societat i, per això, les propostes sobre l'educació són fonamentals.

La diferència entre polítiques educatives progressistes i conservadores són evidents, malgrat les diverses tendències i denominacions d'alguns partits que diuen que són progressistes i en el seu rerefons hi ha una ideologia conservadora. En general, les polítiques progressistes educatives se les caracteritza des de fa més d'un segle per la lluita per una nova i renovada escola i confien més en el professorat, en el desenvolupament i menys intervenció del currículum, en una escola pública i laica on la participació és fonamental i amb una defensa de la igualtat, llibertat, democràcia i justícia, cercant un progrés i benestar social majoritari. I una paraula fonamental és el canvi constant i els drets col·lectius. I en algunes tendències més enllà del progressisme més caut tenim l'emancipació dels éssers humans.

Les polítiques conservadores i, ara, les ultraconservadores, no confien en el professorat, un exemple és des de fa anys l'eliminació dels centres de professorat o similar ja que, per ells, són centres d'adoctrinament mitjançant la formació ("adoctrinament" paraula màgica d'aquestes polítiques) i els hi desagrada la descentralització, ja que el centralisme és una de les seves defenses. També tenen un gran rebuig al canvi i lluiten per l'aplicació de la moral religiosa, els valors tradicionals i familiars sense intromissió de l'Estat (s'entén així el mal anomenat "pin parental") emparant-se en una determinada concepció de la llibertat personal. I, per suposat, l'ordre i el control són elements fonamentals en la seva forma de pensar la realitat social.

L'ultraconservadorisme actual educatiu li desagrada que s'ensenyi aspectes de la vida quotidiana amb l'argument de les llibertats individuals que, per a ells, mai han d'estar vinculades amb la qüestió social. No volen que es tractin temes com l'avortament, la diversitat sexual, la droga, les pedagogies alliberadores (no és estrany, encara que vergonyós, que Freire sigui injuriat ara per les polítiques de l'actual govern ultraconservador brasiler) i, també, volen veure les desigualtats socials i la segregació escolar com alguna cosa inevitable de la condició humana, ja que alguns alumnes estan predestinats i no és pot fer res (hi ha elegits i hi ha febles).

John Dewey deia que si ensenyem com s'ensenyava abans robem el futur dels infants i adolescents i que això no hauríem de permetre. Aquesta veritat la deia durant els anys cinquanta de l'anterior segle. I ara l'hem de recuperar amb força. No podem permetre anar con els crans cap endarrere. Ha costat molt arribar fins aquí perquè ara unes corrosives polítiques ultraconservadores ens tornin cap al passat. L'educació progressista ha de reaccionar defensant els valors d'una educació democràtica que ens porti cap a l'eliminació de les diferències socials i educatives, defensant formar ciutadans lliures, responsables de les seves pròpies vides educatives i participin directa o indirectament, en la presa de decisions que els afecten. L'educació és parlar de tot, veure diferents postures i maneres de veure el món. L'educació a les escoles és donar informació sobre el que passa a la societat i mai introduir valors discriminatoris.

No podem permetre que les polítiques ultraconservadores ens arrossequin a una educació discriminatòria, ataquin l'autonomia docent i de les escoles. L'anomenat "pin parental" pot ser el principi d'aquestes polítiques i no podem estar quiets, muts ni immòbils davant d'aquests retrocessos.